

ADVIES NR. 2.391

Zitting van woensdag 6 december 2023

Voorkomen schijnstages – Opvolging advies nr. 2.286

3.464

ADVIES NR. 2.391

Voorkomen schijnstages – Opvolging advies nr. 2.286

Bij brief van 17 januari 2023 heeft de heer P.-Y. Dermagne, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad verzocht om zich te buigen over het fenomeen van schijnstages en waar mogelijk gemeenschappelijke voorstellen naar voor te schuiven om deze schijnstages te bekampen. Dit kan gaan van eigen sensibiliseringscampagnes tot voorstellen tot aanpassing van reglementering.

De bespreking van deze adviesaanvraag werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen en Sociale Zekerheid.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 6 december 2023 het volgende unanieme advies uitgebracht.

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

Bij brief van 17 januari 2023 heeft de heer P.-Y. Dermagne, minister van Werk, de Nationale Arbeidsraad verzocht om zich te buigen over het fenomeen van schijnstages en waar mogelijk gemeenschappelijke voorstellen naar voor te schuiven om deze schijnstages te bekampen. Dit kan gaan van eigen sensibiliseringscampagnes tot voorstellen tot aanpassing van reglementering.

In de adviesaanvraag wordt verwezen naar het advies nr. 2.286 van 6 april 2022 van de Raad betreffende het ontwerp van operationeel actieplan voor de bestrijding van sociale fraude 2022. In dit advies wordt gewezen op het feit dat het Europees Comité voor Sociale Rechten op 16 februari 2022 voor België¹ problemen heeft vastgesteld met betrekking tot het functioneren van de Arbeidsinspectie inzake het opsporen en voorkomen van schijnstages. De Raad vroeg op de hoogte te worden gehouden van op welke manier er gevolg zou worden gegeven aan de beslissing van het Europees Comité voor Sociale Rechten. Deze vraag werd herhaald in het advies nr. 2.326 van 16 november 2022 betreffende het ontwerp van operationeel actieplan voor de bestrijding van sociale fraude 2023-2024.

De minister geeft in de adviesaanvraag mee dat besprekingen worden gevoerd met de regio's om controles beter op elkaar af te stemmen. Bijkomend heeft de Algemene Directie Toezicht op de Sociale Wetten (hierna AD TSW) zich geëngageerd om in 2023 en 2024 een aantal onderzoeken uit te voeren naar verdachte situaties betreffende fictieve stages bij wijze van eerste onderzoek. De AD TSW zal ook onderzoeken of ze als federale inspectiedienst de juiste en/of voldoende bevoegdheden heeft.

Bij de bespreking van deze adviesaanvraag heeft de Raad kunnen rekenen op de waardevolle medewerking van de AD TSW en de SIOD, die hij daarvoor bedankt.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

De Raad herinnert vooreerst aan zijn advies nr. 2.286 van 6 april 2022 betreffende het ontwerp van operationeel actieplan voor de bestrijding van sociale fraude 2022 waarin gewezen wordt op het feit dat het Europees Comité voor Sociale Rechten op 16 februari 2022 voor België problemen heeft vastgesteld met betrekking tot het functioneren van de Arbeidsinspectie inzake het opsporen en voorkomen van schijnstages.

¹ European Youth Forum (YFJ) v. Belgium, Complaint No. 150/2017.

Volgens het Europees Comité voor Sociale Rechten, volstaat het huidige inspectiesysteem niet, omdat het uitsluitend berust op individuele klachten van stagiairs en er geen andere proactieve maatregelen worden genomen die rekening houden met de kwetsbaarheid van de doelgroep om er effectief voor te zorgen dat stages niet worden gebruikt om reguliere werknemers te vervangen.

De Raad heeft kennisgenomen van de initiatieven die vermeld staan in de adviesaanvraag om gevolg te geven aan de beslissing van het Europees Comité voor Sociale Rechten van 16 februari 2022.

Hij verwijst hierbij ook naar de recurrente beleidsactie 47: invoering van beleidsmaatregelen ter preventie en detectie van schijnstages en de recurrente actie 48: onderzoeken naar schijnstages zoals opgenomen in het actieplan sociale fraudebestrijding 2023-2024.

De Raad is bijgevolg tevreden dat de AD TSW zich engageert om in 2023 en 2024 24 onderzoeken uit te voeren naar verdachte situaties betreffende fictieve stages bij wijze van eerste onderzoek.

In voorliggend tussentijds advies wenst de Raad dieper in te gaan op een aantal elementen.

A. Belang monitoring van het fenomeen schijnstages

De Raad stelt vast dat objectieve gegevens over het fenomeen schijnstages ontbreken. De Raad verwijst hierbij naar de beslissing van het Europees Comité van de Sociale Rechten van 16 februari 2022 (randnummer 162). Het Comité wijst erop dat wanneer bekend is dat een bepaalde categorie personen gediscrimineerd wordt of zou kunnen worden, het aan de nationale autoriteiten is om gegevens te verzamelen om de omvang van het probleem te beoordelen. De Raad meent dat de vertrekbasis voor het nemen van maatregelen dan ook het verzamelen van gegevens betreft.

De Raad wijst erop dat heel veel types van stages reeds verplicht moeten worden aangegeven in Dimona. Hiertoe kan verwezen worden naar de RSZ-instructies. Hieruit blijkt dat er heel wat personen zijn die niet moeten worden vermeld op de DmfA maar voor wie de werkgever wel een [verrijkte Dimona](#) moet uitvoeren; het betreft [niet-onderworpen stagiairs](#) voor hun prestaties in het kader van een opleiding naar betaalde arbeid (dus niet in het kader van persoonlijke ontwikkeling of vrijetijdsbesteding) waarop de arbeidsongevalwetgeving toepasselijk werd gemaakt (het zogenaamde 'kleine statuut').

Gelet op deze realiteit, is de Raad van oordeel dat de sociale inspectiediensten de op deze basis beschikbare gegevens best zo goed als mogelijk kunnen benutten om na te gaan of de voorwaarden voor deze stages worden nageleefd. De Raad zegt toe deze kwestie te zullen onderzoeken zodra hij in het bezit is van de resultaten van de onderzoeken van de AD TSW en de voorgestelde strategieën van de SIOD.

B. Bevoegdheid federale inspectiediensten en samenwerking tussen de federale en de gewestelijke inspectiediensten

De Raad herinnert eraan dat de federale inspectiedienst bevoegd is voor vaststellingen over verdoken tewerkstelling. Hij benadrukt dat een schijnstage betekent dat er in het kader van een stage effectieve arbeidsprestaties worden verricht onder het gezag en ten behoeve van een werkgever, zonder dat deze arbeidsprestaties worden vergoed.

Tijdens de vergadering gehouden in de schoot van de Raad, werd door de inspectiedienst toegelicht dat in Vlaanderen het decreet van 7 juli 2017 betreffende wijk-werken en diverse bepalingen in titel IV van de programmawet van 2 augustus 2002 hoofdstuk X, dat bestaat uit artikel 104 tot en met 112, heeft opgeheven.

Deze opheffing heeft onder meer als juridisch gevolg dat de bepalingen van de Loonbeschermingswet niet meer van toepassing zijn op de vergoeding van de beroepsinlevingsovereenkomst. Volgens de inspectiedienst brengt dit met zich mee dat de AD TSW in Vlaanderen niet meer kan controleren of de vergoeding van de beroepsinlevingsstage werd betaald of correct werd betaald. De Raad dringt er dan ook op aan dat die situatie wordt uitgeklaard.

De Raad onderkent het bijzondere belang van overleg tussen de federale en regionale inspectiediensten om een effectieve controle van stages (inclusief beroepsinlevingsstages of beroepsinlevingsovereenkomsten) in het hele land te garanderen.

Tot slot wenst de Raad op de hoogte te worden gehouden van het resultaat van de besprekingen die worden gevoerd met de regio's om controles beter op elkaar af te stemmen.

C. Voorstellen Nationale Arbeidsraad

Wat betreft de vraag van de minister van Werk aan de Raad om waar mogelijk gemeenschappelijke voorstellen naar voor te schuiven, zoals sensibiliseringscampagnes of voorstellen tot aanpassing van de reglementering, is de Raad van oordeel dat eerst het resultaat van de onderzoeken van de AD TSW dient te worden afgewacht. De Raad vraagt bijgevolg om hierover op de hoogte te worden gehouden.
